

8.3.2013

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo@mmm.fi

MMM025:00/2012

LAUSUNTO LUONNOKSESTA VALTIONEUVOSTON SELONTEOKSI ELINTARVIKETURVALLISUUDESTA

Elintarviketeollisuusliitto ry (ETL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta valtioneuvoston selonteosta elintarviketurvallisuudesta. Hyvin ja kattavasti laaditusta selonteosta saa paljon informaatiota elintarvikeketjun nykytilasta sekä näkemyksen tulevaisuuden uhista.

Elintarviketurvallisuus on Suomessa erittäin hyvällä tasolla. Elintarviketurvallisuus on kaikkein keskeisin asia elintarvikeketjun toiminnassa. Elintarviketeollisuudelle se on toiminnan perusedellytys ja lähtökohta. Onkin hyvä, että selonteossa on nähty mahdollisuuksia elintarviketurvallisuuden osaamisen viennille.

Globalisaatio ei aina ole vain uhka

Globalisaatio ja yritysten kasvu nähdään raportissa pääosin uhkatekijänä. Pitkiin ketjuihin liittyy riskejä ja jopa petoksen mahdollisuuksia, kuten EU:ssa selvitetävänä olevasta hevosenlihata-pauksesta tiedämme. Globalisaatio voi kuitenkin monilta osin mielestämme myös parantaa elintarviketurvallisuutta. Kansainvälisille yrityksille kuluttajien luottamus tuotteiden turvallisuuteen ja annetun informaation totuudenmukaisuuteen ovat ensisijaisen tärkeitä kilpailuvaltteja, eikä nykyaikaisen nopean kommunikaation aikana yrityksillä ole varaa ottaa riskejä maineensa menetykselle. Isojen yritysten toiminta on vastuullista ja elintarviketurvallisuuden varmistamiseen on panostettu runsaasti sekä taloudellisia resursseja että henkilöstön kehittämiseen käytettyä aikaa. Useilla kansainvälisillä yrityksillä on luotu tiukkoja sisäisiä standardeja, joita noudattamalla voidaan varmistaa tuotteiden määräystenmukaisuus. Standardit ovat osittain jopa viranomaisvaatimuksia tiukempia.

Globaalit yritykset myös työllistävät runsaasti suomalaisia ja osalla on myös tuotantoa Suomessa. Kansainväliset yritykset käyttävät myös laajasti suomalaista alkuperää olevia raaka-aineita ja työllistävät näin myös suomalaista alkutuotantoa. Myös suomalaiset yritykset toimivat itse yhä laajemmilla kansainvälisillä markkinoilla. Suomalaisen elintarviketeollisuuden kasvu on viime vuosina tullut ulkomaantoiminnoista. Elintarviketurvallisuudesta ei voida tinkiä myöskään Suomen rajoja laajemmilla kotimarkkinoilla.

Ravitsemuksessa ratkaisevaa on kokonaisuus

Kuten selonteossa todetaan, ylipaino ja lihavuus ovat ongelmia suomalaisessa yhteiskunnassa. Terveellisen ruokavalion ja elintapojen tärkeys tulisi nähdä kokonaisuutena. Lihavuus on yleensä monen tekijän summa ja siihen vaikuttavat elintavat yleensä; ruokailutottumukset, ravinnon laatu yleisesti sekä elinympäristön muuttuminen ja liikunnan vähentyminen. Ravitsemuksen osalta merkittävässä roolissa ovat ruokavalion koostumus, energia- ja ravintoainepitoisuus,

8.3.2013

ruuan määrä sekä ateriarhythmi. Yksittäinen ravintoaine sellaisenaan ei ole ratkaisevassa asemassa.

Erilaisten keinojen, kuten valistuksen ja neuvonnan merkitystä terveellisten elämäntapojen edistämässä tulee korostaa. ETL:n näkemysten mukaan terveyspalveluiden ohjauksella, ravitsemussuosituksilla, yleisellä ravitsemusvalistuksella ja ruokapalveluiden ohjeistuksella pystytään parhaiten vaikuttamaan myös kansanterveyteen ja kuluttajien elintarvikevalintoihin.

Selonteossa mainitaan muutama otteeseen ”epäterveellisen ravinnon aiheuttamat kansanterveysongelmat”. Lihavuus on seurausta liiallisesta energian saannista. Näin myös ”terveelliset ruuat” lihottavat, silloin kuin niitä syödään liikaa kulutukseen nähden. Elintarvikkeiden jaottelu ”hyviin ja pahoihin” ei ratkaise kansanterveysongelmaa, vaan ruokavalio tulisi nähdä kokonaisuutena. Myös herkut ja ”epäterveelliset” ruuat kuuluvat normaaliin ruokavalioon kun niitä käytetään kohtuudella. Ihmiset haluavat myös nauttia ruuasta ja viettää herkkuhetkiä eikä syyllistämisen palvele kuluttajien ruokatottumusten muuttamisessa terveellisempään suuntaan. WHO käyttää ilmaisua ”epäterveellinen syöminen”, joka kuvaa mielestämme paremmin ongelman ydintä, kuin ”epäterveellinen ravinto”.

On hyvä, että selonteossa otetaan esille viestinnän vaikeus ravitsemusasioissa ja pyritään kehittämään ravitsemusviestintää. EU:n ravitsemus- ja terveystieteasetus toi kaivattua kuria katteettomien väitteiden kitkemiseksi. Samalla kuitenkin tuotteen hyvistä ravitsemuksellisista ominaisuuksista kertominen on tullut hyvin haasteellisiksi.

Selonteon kohdassa Ravitsemuksen taloudelliset ohjauskeinot on nostettu esille Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen ja Tampereen yliopiston tutkimus sokeriverosta. Valtiovarainministeriön sokeriverotyöryhmä on tammikuun lopussa saanut valmiiksi erittäin ansiokkaan ja kattavan raportin, jossa on käyty läpi useita vastaavia tutkimuksia, joiden tulokset osoittivat valmisteverotuksen vaikutukset kansanterveyteen kyseenalaisiksi. ETL:n mielestä selonteossa tulee viitata tähän tuoreeseen ja perusteelliseen raporttiin.

Ruoan hävikin yhteys elintarviketurvallisuuteen tarkennettava

Ruoan hävikki on ajankohtainen ja erittäin tärkeä globaali asia. Sen liittyminen elintarviketurvallisuuteen jää selonteossa hieman hämäräksi. Selonteossa todetaan se tosiasia, että elintarviketietojen toimijat pyrkivät jo taloudellistenkin syiden takia optimoimaan tilaus-toimitusketjua ja minimoimaan hävikkiä. Tätä työtä tehdään koko ajan. Sen sijaan hävikki liittyy elintarviketurvallisuuteen silloin, kun jostain syystä ylijäänyttä, kelpollista ruokaa jaetaan ruoka-apuun tai parasta ennen -päiväysten ylittäneen elintarvikkeen käytöstä ohjeistetaan kuluttajia. Tässä yhteydessä tulisi mainita Eviran valmistelussa oleva Ruoka-apuun luovutettavat elintarvikkeet -ohje.

Koostumustietopankki Fineli on syytä saattaa ajantasalle

ETL pitää hyvänä, että selonteossa on nostettu useissa yhteyksissä esille Finelin ajantasaisuuden varmistaminen. Finelin ajantasaisuus ja informaation luotettavuus ovat erittäin tärkeitä sekä yrityksille että viranomaisille. Fineliä käytetään laajasti. Lähitulevaisuudessa kuluttajatietoasetuksen vaatimusten myötä sen merkitys vain korostuu erityisesti pk-yrityksille. Nyt Finelin tiedot ovat monilta osin vanhentuneita. Myös tietopankin täydentämiseksi käytetty näytteenotto on melko suppeaa ja analyysituloksia on rajallisesti, mutta silti niistä saatuja tuloksia yleistetään ja käytetään laajasti.

8.3.2013

Ajantasainen ja luotettava kulutustieto on välttämätöntä

ETL on tyytyväinen siihen, että selonteossa tuodaan monissa yhteyksissä esille ajantasaisen ja laadukkaan kulutuslukutiedon merkitys. Valtakunnallisesti edustavan seurantajärjestelmän kehittäminen alle kouluikäisten sekä vanhempien lasten ja nuorten ruoankäytöstä on ensiarvoisen tärkeää. ETL:n mielestä elintarvikkeiden kulutuksen seurantaa tulee ehdottomasti kehittää, jotta yhteiskunnalliset poliittiset päätökset voivat nojata tietoon. Markkinatiedon seurannan kehittäminen on tärkeää myös yritysten tuotevalikoiman ja tuotekehityksen suuntaamiseksi.

Kunnioitavasti

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO ry

Heikki Juutinen
toimitusjohtaja